DISSERTATIO MEDICA
SISTENS

METAMORPHOSIN HUMANAM,

QUAM,
CONSENT. NOB. ET EXPERIENT. FAC. MED.
PRÆSIDE
VIRO NOBILISSIMO ATQUE GENEROSISSIMO
DOM. DOCT. CAROLO
VON LINNE,
EQUITE AURATO DE STELLA POLARI,
S:Æ R:Æ M:TIS SUEC. ARCHIATRO,
MED. ET BOTAN PROFESSORE REG. ET ORD.
ACAD SCIENT. PARIS. PETROPOL. UPSAL. HOLM. BEROL. IMP.
N. C. LOND. ANGL. MONSP. TOLOS. FLORENT.
EDIMB. BERN NIDROS. CELLENS SOCIO.
AD PUBLICAM CENSURAM MODESTE DEFERT
JOHANNES ADOLPHUS
WADSTRÖM,
HOLMENSIS.
IN AUDIT. CAROL. MAJ. DIE XVI. DECEMBR.
ANNI MDCCLXVII.
HORIS ANTE MERID. SOLITIS.

UPSALIÆ,
LITTERIS JOH. EDMAN, REG. ACAD. TYPOGR.

[*In nova fert Animus mutatas dicere formas corpora.*

OVID.

à

MONSIEUR

CHARLES NICOLAS WADSTRÔM,

ASSESSEUR AU PARLAMENT DU SVEDE

MON TRÈS HONORÉ PERE.

Recevés Mon très honoré Pere, ce petit ouvrage Academique, comme un temoignage de mon respect. Jl n'est pas proportionné, ni aux bontés que Vous avés eu pour moi des ma plus tendre enfance, ni a la vive reconnoissance, dont j'en suis penetré; mais j'espere, que Vous jugerés de son étendue

tendue par l'impossibilité, ou je me trouve de l'exprimer. Je me borne aux vœux les plus ardents, pour vôtre conservation, & aux assurances du profond respect avec lequel j'ai L'honneur d'être pour toujours,

MON TRÈS HONORÉ PERE,

VOTRE

Très humble & très
obeïssant fils
JEAN ADOLPH. WADSTRÖM.

D. D.

§. I.

Quemadmodum rota perenni flumine circumagitur, ita quoque tempus omnia viventia perpetuo gyro volvit, atque in morem Euripi ſurſum & deorſum rapit. Ab tenuibus principiis orta ad ſumma tendunt, & quidquid ad ſummum pervenit ad exitum properat, & ſic tempus omnia mutat, nihil ſtabile, nihil perpetuum: *Per varios præceps caſus rota volvitur ævi.* In tota rerum natura id perſpicue animadvertere poſſumus: Singuli Dies, & Anni ſinguli mutationes varias ſubeunt. Plantæ e terra orientes omnium primo herbeſcentia fundunt folia, mox adultæ floreſcunt, fructum proferunt & tandem marceſcunt; Natura deinceps illas revocat, & in veterum, quo ſepultæ jacent, locum alias, novis veluti delectibus ſubſtituit, quæ eandem properabunt viam, & ad metam eandem: & ſic renovat annos Titan, faciemqun ter-

ræ. Omnibus quoque nobis, qui Homines ſumus, eandem calcanda eſt viam, & tempori cedendum, quod omnia deſtruit. Etenim nosmet ipſos qua formam & ſtructuram, qua vires, qua ingenium, immo etiam qua Anatomiam, qua Phyſiologiam, Diætam, Morbos, & medecinam, immutat. Cumquæ hæc mutatio atque varietas tantum adferat momentum ad noſtram vitam neceſſarium, Judicavi pro modulo ingenii ſcalas rotæ temporis humani dimetiri, potiſſimum quod illas non accurrate dimenſas eſſe in ſcriptis medicorum obſervo, cum tamen illis menſuris haud facile carere queant. Hoc dum ago, duæ primariæ circumſtantiæ in mentem mihi veniunt: una nimirum *Temporis* conſideratio reſpectu mutationum, quas univerſim in natura prodit; altera vero reſpectu *Corporis* humani, ſi hoc nimirum contemplemur qua mutationes, quibus, pro ratione temporis, obnoxium eſt.

§. II.

Aſtronomos numero duodenario temporis ſpatium plerumque finiiſſe reperio; dies noctesque in duplicem duodenarium, & annus in 12 menſes diſpeſcitur, immo, ſpatium quoque vitæ Hominis in duodecim ætates aptiſſime dividi poteſt.

DIEM Civilem duplici *horarum* duodenario abſolvi modo diximus; quum autem in noſtris regionibus dies inter ſe æquales non ſint, ut apud illos, qui ſub æquatore vitam degunt, diem, quæ ſolſtitio æſtivo longiſſima eſt, ob oculos nobis ponimus, eamque quantum fieri poteſt, ſequenti ratione in partes tribuimus.

Horæ.

1 ANTELUCANUM	*hor:* 1	
2 DILUCULUM	2. - 3.	
3 AURORA	4. - 5.	picta.

4	SOL ORIENS	6. - 7.	Serena.
5	JENTACULUM	8. - 9.	incalefcens.
6	ANTEMERIDIANUM	10.-11.	Calida.
7	MERIDIES	12. - 1.	Calidiffima.
8	POMERIDIANUM	2. 3.	Calidiffima.
9	CÆNA	4. 5.	Temperata.
10	SOL OCCIDENS	6. 7.	Frigidula.
11	CREPUSCULUM	8. 9.	Frigida.
12	NOX	10. 11.	Gelida.

ANNUS eodem modo in duodecim difpefcitur *Menfes*. Utque inferiora fequamur, fecundum *Calendarium floræ* illum deftribuimus; nam quod eft fuperius, eft ficut inferius, ut Alchemiftarum fequar morem loquendi. Anno itaque vertente fequentes connumerari poffunt menfes.

1. GLACIALIS. Nix difcedit a fole radiante.
1. REGELATIO. Aqua nivalis fubfidet & fluvii folvuntur.
3. GERMINATIO. Gramina revirefcunt.
4. FRONDESCENTIA. A vernatione primæ arboris (Padi) in ultimæ (Fraxini).
5. FLORESCENTIA. A vernatione ultimæ arboris, in florem Sedi acris.
6. GROSSIFICATIO. A Sedi florefcentia in Cuculi obmutefcentiam.
7. MATURATIO. A cuculo ad florem Succifæ.
8. MESSIS. A flore Succifæ in florem Colchici autumnalis.
9. DISSEMINATIO. A flore Colchici in difceffum Hirundinis.
10. DEFOLIATIO. A defoliatione primæ arboris in ultimæ.
11. CONGELATIO. A defoliatione ultimæ in glaciem fluviorum.

12. BRUMA. A prima glacie fixata in nivis discessum.

Pari modo, quemadmodum menses annosque divisos exhibuimus, sic etiam Hominis *Ætatem* in duodecim partes secamus.

ÆTATES Hominis universaliter in tria genera dividuntur: in teneram Juvenilem 1-5; in florentem viratum 6-8; inque maturatam Senectam 9-12 & hæ ætates iterum in suas species subdividuntur.

1 FOETUS. A nativitate ad fontanellæ cranii coalescentiam, quod tactu manifestatur: non risus ante quadragesimum diem. PLIN.

2 INFANTIA. In mutationem primorum dentium, dum Cursus & loquæla perfecta.

3 PUERITIA. A renovatione dentium ad pubertatem.

4 ADOLESCENTIA. A pubertate, qua catamenia incipiunt, in Barbam seu tempus quo crescere desinit.

5 JUVENTUS. A barba in dentes sapientiæ.

6 ADULTA ætas. A dentibus sapientiæ in corporis incrassationem.

7 HEROICA ætas. Summa perfectio; solstitium humanum.

8 MATURATA ætas terminatur catameniis cessantibus in femina.

9 REMISSA. A catameniis, seu sterilitate feminæ in canescentiam.

10 VETERANA. A Canescentia in dentium lapsum.

11 SENECTUS. A lapsu dentium ad rugam senilem & curvaturam tremulam.

12 DECREPITA. Si quid ultra. Sic,

Labitur occulte fallitque volatilis ætas. OVID.

Medici Veteres, a tempore Ægyptiorum, ætates Hominis secundum ANNOS CLIMACTERICOS dividere haud raro soliti sunt. (Κλιμαξ Græcis scala est, κλιμακτὴρ vero annus Scalaris) recentiores autem annos hos

lusus

Lusus ingenii judicarunt. Illi vero, septimum & nonum quemque annum climactericum Annum vocabant, & ex hoc fundamento, annum *Sexagesimum Tertium* esse periculi plenissimum, ideoque plerique senes eo fere anno vitam cum morte commutant, dum septenarius & novenarius numerus se mutuo secant; etenim si 9 per 7 multiplicetur, factum erit 63.

Numerum Novenarium in medio relinquentes, non possumus infitiari, quin *septenarius* paullo majoris momenti nobis videatur, si quidem eundem a posteriore, id est, experientia magistra, curatius rimari voluerimus; nam

7 anno *Dentes primores* mutantur.
14 - - *Vox* mutatur hirquitalliendo in mare; *mammæ* sororiantur, & *catamenia* incipiunt in sexu sequiore. Genitalia utriusque aperiri & genitura affluere incipit.
21 - - Desinit *Crescere* in longitudinem; *Barba* erumpit in mento & axillis.
28 - - *Dentes sapientiæ* exseruntur.
35 - - *Abdomen* pingvedine intumescere incipiat, si unquam.
42 - - Vitæ summa *perfectio*.
46 - - *Catamenia* cessant in femina sterilescente.[1]
56 - - *Cani* incipiunt, & nomina propria difficilius *memoria* retinentur.
63 - - Annus Climactericus magnus dictus *fatalis* pluribus. *Venus* langvet.
70 - - *Repuerascit*.

Verum quidem est, hos annos plus minusve abbreviari vel prolongari posse ob effectum diætæ, ita ut Homines, qui in calidioribus regionibus versantur, vel illi, qui calidioribus utuntur, celerius; contra vero qui Climata inhabitant frigidiora, tardius ætatum gradus

conficiant; hæc tamen ſtadia uno plerumque eodemque procedunt atque abſolvuntur tenore.

Porro volupe nobis erit oculis veluti depictam ſubjicere analogiam & conformitatem, quam ſervat ipſa natura in ſuis progreſſionibus, ſecundum eam quam ſic adpellitavimus, Scalam ætatum.

	Tempora.	
ÆTATIS.	Anni.	Diei
1. Fœtus.	*Glacialis.*	*Antelucanum.*
2. Infantia. 1.	*Regelatio.*	*Diluculum.*
3. Pueritia. 7.	*Germinatio.*	*Aurora.*
4. Adoleſcentia 14.	*Frondeſcentia.*	*Sol oriens.*
5. Juventus. 21.	*Floreſcentia.*	*Jentaculum.*
6. Adulta. 28.	*Groſſificatio.*	*Antemeridianum.*
7. Heroica. 35.	*Maturatio.*	*Meridies.*
8. Maturata. 42.	*Meſſis.*	*Pomeridianum.*
9. Remiſſa. 49.	*Diſſeminatio.*	*Cœna.*
10. Veterana. 56.	*Defoliatio.*	*Sol occiduus*
11. Senecta. 63.	*Congelatio.*	*Crepuſculum.*
12. Decrepita. 70.	*Bruma.*	*Nox.*

II.

Hac itaque comparatione facta, ſequitur ut ipſo monſtremus opere, quibus mutationibus Homo, & qua corporis formam & qua animi indolem obnoxius ſit, quamque diſſimilis ſibi ſuique ipſius evadat.

FOETUS vulgo dicitur Homo, quamdiu Embryo intra uterum maternum deliteſcit, & deinde primis hebdomadibus poſt nativitatem. Fœtus internus oritur a ſpumantis libidinis guttula (*Boerh:*), ex qua primum in utero linea alba, *Carina Malpigii* dicta, fundamentum ſeu primordium ſyſtematis nervoſi, a Matre orta, & punctum rubrum, *Punctum Saliens* nominatum, ſeu futurum Cor vaſculiferum, cujus ſolum principium a Patre. Hæ duæ partes jam unitæ hominem futurum conſti-

ſtituent, qui ab tam tenui initio, ſenſus prope omnes fugiente, inſtar plantæ radicatus placenta uterina, cauleſcensque funiculo umbilicali, ſpatio novem menſium, in 16 ad 20 Librarum molem in utero materno ſuccreſcit. In hoc ſuo habitaculo incurvus jacet, genibus manibusque verſus faciem complicatis, brachiis & pedibus primum valde gracilibus, oris rictu, medio geſtationis tempore, dehiſcente ad aures, capite quam pro reliquo tenui corpusſculo longe majore, oſſibus cranii omnino diſtantibus verſus ſuturas. Pronus deinde in lucem protruditur, qua originem valde deſpectus & humilis, ſed pudet atque etjam tædet æſtimantem, quam frivola ſit ſuperbiſſimi animalis origo. *Plin.* cujus primum hoſpitium fuit inter ſtercus & urinam, cujusque prima porta deſpicienda. Tum primum auram vitalem inſpirare incipit, ejusque primum futuri fati omen fletu continetur; cui nihil ſcire doctrina, non ingredi, non veſci, nec aliud natura ſponte. (*Plin*). Fœtus hicce miſerrimus oculos quidem aperit, *Viſu* autem orbatus, ob tunicam Hallerianam intra oculum; neque Auditu quidpiam percipit, ob aures coarctatas; nec *odoratu* tantillum quidem ſentit, ob ſinum pituitarium obturatum, & ſinus maxillares creſcente demum capite ſenſim aperiendos. *Oſſa* ejus prope cartilaginea; *Corpus* pulpoſum & molle; venæ plures; Nervi majores, unde ſenſibilitas major; *Humida* ejus ſolidis prævalent; unde debilitas. *Suturæ* capitis ſenſim coaleſcunt. Secundo anno *Dentes* proveniunt; initio Tertii anni *loqui* valet & ſenſim ſenſimque informatur. Primum ejus alimentum Lac matris eſſe ſcimus, a quo primum *Coloſtrum* expurgat meconium: Deinceps tantum non ſemper dormit, ſæpe ubera ſugit, progreſſu vero temporis magis magisque expergeſcit. Ceterum variis morbis obnoxius eſt, uti Excoriationibus, acido ſpontaneo, Aphtis, dentitioni difficili, Scabiei.

PUERI-

PUERITIA incipit eo tempore, quo *Dentes primores* decidunt, aliique in illorum locum ſuccedunt. In hac ætate puer conſtitutus ſæpiſſime cibum deſiderat, non una tamen & ſimul illum copioſum & nimium; huc illucque diſcurrendo labore continuo indies corpus exercet impigre, ſed defatigationis impatientiſſimus, non tamdiu ſingulis occupationibus immoratur, quam potius ipſa rerum varietate ſe mirifice oblectat; ſumma illius cura & mentis cogitatio omnis, nugis & gerris interdum ſat ingenioſis, luſu vel voluptate frivola continetur, ita ut orbis ipſe ad jocum riſumque fabrefactus exiſtere ei tantum videatur. Metus facile ipſi incutitur, hinc, ſi acciderit ut nimiis terroribus vexetur, maximum ſæpiſſime ſalutis diſcrimen adit, & damnum haud reſarciendum incurrit. Humores in *Caput* attrahuntur, Glandulæ colli interdum a voracitate & indigeſto cibo infarctæ evadunt, præſertim deficiente motu; Achores efflorefcunt & humectant occiput, unde Pediculi multiplicantur.

ADOLESCENTIA plerumque initium capit anno quarto decimo, quam *Pubertas* utriusque ſexus indicat & prodit. *Præputium* jam dilatatur, Sinus pudoris aperitur, *Mammæ* ſororiantur, *Catamenia* incipiunt, *Genituræ* fons affluere incipit, *Vox* mutatur in maſculo, *facies* efflorefcit rubedine, *Oculi* vivaciores radiant, *Memoria* excellit, Corpus formatur in juſtam ſtaturam. Hocce tempore ex rebus mundanis ſenſuique obviis maximam percipit Homo delectationem, ſi modo in ſua ipſius poteſtate atque tutela eſſet, & ſine cortice nare liceret. Felicem certe illum, qui tempore hujus ætatis corpus ſuum caſtum ſanctum atque intaminatum ſervare didicit, & florem juventutis non diſperdit. Febres & Hæmorragia narium communiſſimi ſunt morbi hujus ſtadii.

JUVENTUS inde uſque ſua primordia habet, cum corpus in longitudinem excreſcere deſinit, & *Barba* mentum

tum & axillas reddit hirſutas. Jam corporis exercitio ſæpiſſime opus eſt Homini, ſi umquam alioquin corpus robuſtum & bene conſtitutum evadet, & muſculi validi firmique erunt. Fundamentum itaque ſolidum firmumque in præſentia ponatur oportet, ſi domum firmam futuram volumus, & ætate duraturam. Jam vim ſuam exſerit *Ingenium* incrementaque capit maxima, memoria autem aliquantulum minuitur; quam ob rem ſcientiæ, ſi umquam, diſcentur, certe ſummo cum ſtudio percolendæ ſunt, & familiares reddendæ, namque prout hac ætate tempus bene aut ſecus collocatur, ita etiam olim Vir futurus eſt. Jam maxima ſalubritas, vigor & integritas totius vitæ curriculi. Rari ſunt morbi, (niſi diſpoſitio naturalis Hæmoptyſeos), unde valetudo temerario identidem periculo exponitur, tanquam ejus nullum fieri poſſet naufragium.

ADULTA ætas locum habet cum dentes molares, quos vulgo *Dentes Sapientiæ* adpellamus, protruduntur. Corpus plerumque ſanum permanet. Homo evadit vir: prudentiorem ſe, immo etiam majore eruditione quam alii ſe præditum eſſe ſibi perſvadet, & ex nimia ſuæ ſapientiæ opinione alios alto ſupercilio adſpicit. In ſexu maſculo anni nubiles jam adſunt, qui priori, ſeu juvenili ætate in ſexu feminino fuerunt.

HEROICA ætas. Homines hoc tempore in perfectionis ſummo apice, ſeu, in ſolſtitio ſuo æſtivo conſtituti ſunt, ſi robur corporis, ingenii, ſanitatis & virium ſpectare voluerimus. Niſi hoc tempore pingveſcere incipiat Homo, vix umquam multum facit corporis; plurimi infantes hoc tempore procreantur, & conſequentia puerperiorum officiorumque graviſſima animum exercent curaque adficiunt. Colica & Hypochondria interdum ſeſe produnt.

MATURATA ætas non multum differt a priori

viribus, ſanitate, & ingenioſæ mentis agitationibus. Ceterum educationi liberorum invigilat cura.

REMISSA ætas maxime conſpicitur in ſexu ſequiore, dum catamenia ceſſant cum ſterilitate; atque ut auctumni primum eſſe ſolet ſignum turbidus aër, ſic paullulum inclinatæ ætatis indicium variæ fragilitates exiſtunt; quam ob rem jam maximæ fit curæ conſervatio ſanitatis, & diætæ obſervatio adcuratior. Arthritide, Calculo, & obſtructionibus ſæpe laboratur, & vitæ gravitas augetur.

VETERANA. *Cani* jam oculis ſe præbent conſpiciendi, ut tempore auctumnali pallida arborum folia. *Viſus* debilitatur, *Aures* non adeo diſtincte ut antea ſonos percipiunt, nomina propria non facile Memoria retinentur; jam langvet in corpore virtus; emeritus jam miles mittitur; jucundæ familiaritates & gratæ olim conſortiones non ulterius multum oblectant, vaniſque rebus haud amplius creditur, amicitiæ lubrica fide jam demum animadverſa.

Nec, Juveni luſus qui placuere placent.

OVID.

SENECTA. *Dentes* jam, alii ex aliis, ſenſim decidunt, illi enim, qui in juventute tam alte in alveolis ſuis defixi fuerunt, nunc elevati altius, vacillant; *Pedes* nimia laſſitudine confecti corporis grave pondus ſuſtinere vix valent, quod tamen in ætate juvenili non ſentiebant, quare etiam minus quam par eſt in altum tolluntur, & citius ſæpiusque titubant & in obvia offendunt; quæcumque audiunt, eorum mox obliviſcuntur, & ipſe animus obdureſcit & ægritudinem cum moroſitate contrahit; curvantur ſenio membra, corpus riget, caput in terram & verſus ſepulcrum nutat, ſic

Tempora labuntur, tacitisque ſeneſcimus annis,
& fugiunt freno non remorante dies.

OVID.

Se-

DECREPITA. Pauci ad hoc perveniunt ſtadium, ſi qui fuerint autem, hi ſæpiſſime repueraſcunt; corpus exſiccatur, manus tremulæ evadunt, curæ & mundana oblivioni traduntur.

Serius aut citius ſedem properamus ad unam,
Tendimus Huc omnes, hæc eſt domus ultima.

OVID.

§. III

In his ſtadiis jam porro videbimus quomodo homo, ſuos per gradus eundo, ſenſim ſine ſenſu mutetur, ut, facta contentione, primum inter & ultimum quid interſit pervideamus.

CALOR, *Pulſus* intra minutum 130, ultimo vix 50 ſunt.

1 *Foetus* Sudans in cunis continuo.
2 *Infans* Roridus, præſertim ſub ſomno.
3 *Puer* Tepens corpore & humidus.
4 *Adoleſcens* Tranſpirans.
5 *Juvenis* Calens; cor & vaſa in æquilibrio.
6 *Adultus* Fervens, calore ſummo excandeſcens.
7 *Heros* Temperatus.
8 *Maturatus* Deferveſcens.
9 *Remiſſus* Refrigeratus.
10 *Veteranus* Algeſcens.
11 *Senex* Frigidus.
12 *Decrepitus* Gelidus & ſiccus.

ROBURATIO. Fibræ primum gelatinoſæ, ſenſim obrigeſcunt in tendines & tendines in oſſa.

1 *Foetus* Gelatinoſus oſſibus cartilagineis; cavendum ne diſtorqueatur.
2 *Infans* Pulpoſus a vaſis numeroſiſſimis.
3 *Puer* Flexilis, ut talos poſt collum retorquere poſſit.
4 *Adoleſcens* Alacris, currendo dat ſaltus.
5 *Juvenis* Elaſticus, maximo corporis vigore & agilitate.

6 *Adultus* Nervosus, præditus viribus cum agilitate conjunctis.
7 *Heros* Robustus, jam maximo gaudet robore, atque laborem gravem perfert.
8 *Maturatus* Solidus, viribus etjamnum gaudet, & oneri est ferendo par.
9 *Remissus* Firmus, sed viribus deficere incipiens.
10 *Veteranus* Rigens, membra corporis obrigescunt.
11 *Senex* Durus, sanitate & viribus debilitatus.
12 *Decrepitus* Fragilis, & pedibus vacillans.

MOTUS. Nervi rigescunt.
1 *Fœtus* jacens.
Editus in lucem jacuit sine viribus infans. Ovid.
2 *Infans* Labens sæpius dum obambulat.
3 *Puer* currens indesinenter.
4 *Adolescens* Agilis ob flexiles tendines.
5 *Juvenis* Vigorosus ob summam elasticilatem tendinum.
6 *Adultus* Athleticus.
7 *Heros* Pancratice vivit & exercetur.
8 *Maturatus* Tenax in exercitio.
9 *Remissus* lentescere incipit.
10 *Veteranus* tardus, cessante promtitudine.
11 *Senex* titubans ob pedes non elevandos.
12 *Decrepitus* Succumbens.

APPETITUS Variat etiam ætate.
1 *Fœtus* Dormiens fere continuo.
2 *Infans* Lactens ubera.
3 *Puer* jocosus, a seriis alienus.
4 *Adolescens* petulans (petulantissimus omnium animalium. Arist.)
5 *Juvenis* Helluo.
6 *Adultus* Asotus, symposiis delectatur.

7 *He-*

7 *Heros* Illectus.
8 *Maturatus* Frugalis.
9 *Remissus* Diætericus incipit esse.
10 *Veteranus* Sobrius, cautius mercatur.
11 *Senex* Abstemius cibi & veneris.
12 *Decrepitus* jejunans.

AFFECTUS. Non placent lusus, qui placuere quondam.

1 *Fœtus* Incurius.
2 *Infans* Ridens.

Incipe parve puer risu cognoscere matrem.

3 *Puer* ludens equitat in arundine longa, &, cum Horatio, gestit paribus colludere: & mutatur in horas.
4 *Adolescens* Jocat, lascivit.
5 *Juvenis* Hilaris: sic semper læti sunt studiosi.
6 *Adultus* studet si umquam & animus fervet.
7 *Heros* Tranquillus.
8 *Maturatus* Placidus.
9 *Remissus* Sedatus.
10 *Veteranus* Severus.
11 *Senex* Tristis.
12 *Decrepitus* suspirans & tenax.

ANIMUS. alio tempore aliter cogitat.

1 *Fœtus* innocens.
2 *Infans* mutabilis.
3 *Puer* Timidus.
4 *Adolescens* Profusus & prodigus; credulus, quia nondum deceptus.
5 *Juvenis* Liberalis & munificens.

Magnanimus excellentiam appetit. ARIST.

6 *Adultus* Animosus, gloriosus.
7 *Heros* Comis
8 *Maturatus* Moderatus.

9 *Remiſſus* Frugalis.
10 *Veteranus* Cautus.
11 *Senex* Avarus, ſuſpicioſus. ARIST. Senes omnia in deteriorem partem interpretantur; Suſpicioſi propter incredulitatem; increduli vero propter peritiam. ARIST.
12 *Decrepitus* Incurius, puſillanimus.

Dilator, ſpe longus, iners, avidusque futuri,
difficilis, querulus, laudator temporis acti
ſe puero, cenſor caſtigatorque minorum.
HORAT.

SCIENTIÆ. Cerebrum ſenſim obdureſcit.
1 *Fœtus* Stupidus.
2 *Infans* prima litterarum elementa & ſyllabas conficere diſcit.
3 *Puer* integra verba pronunciat, & vocabula memoriæ mandat.
4 *Adoleſcens* Grammaticam & Linguas tractat.
5 *Juvenis* Scientiis operam navat.
6 *Adultus* ſibi ſapiens ſoli; Se ſcire omnia opinatur.
7 *Heros* Laborat & cum ratione agit, atque judicat.
8 *Maturatus* prudens & peritus.
9 *Remiſſus* cautus & diffidens.
10 *Veteranus* Memoria minus fida aut ſecunda.

Solve ſeneſcentem mature ſanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
HORAT.

11 *Senex* judicium debilitatur.
12 *Decrepitus* repueraſcit; ſic addiſcimus in futuram oblivionem.

FUNCTIONES. Vita evigilat indies magis magisque.
1 *Fœtus* dormit fere continuo.
2 *Infans* oſcitat quaſi exſuſcitandus.
3 *Puer* evigilat ſenſim tamquam e ſomno. 4 *A-*

4 *Adolescens* exsurgit, inceptans opera.
5 *Juvenis* opus adgreditur nunc aut numquam.
6 *Adultus* operatur; ex grosso fructus.
7 *Heros* laborat in functione.
8 *Maturatus* desudat, ut acquiret laboris præmium.
9 *Remissus* lentescit negotiis & muniis.
10 *Veteranus* lassatur, nec diu perfert labores.
11 *Senex* cadit & succumbit oneri.
12 *Decrepitus* discedit.

SERMO.

1 *Foetus* mutus & ejulans.
2 *Infans* balbutiens.
3 *Puer* garrulus.
4 *Adolescens* memoria excellit.
5 *Juvenis* ratiocinans argumentis.
6 *Adultus* judicans omnia quasi ex tripode.
7 *Heros* Orator facetus.
8 *Maturatus* Dissertor strenuus.
9 *Remissus* Declamator patheticus.
10 *Veteranus* Scriptor optimus ex locupleti sinu.
11 *Senex* conticescens, nisi coactus.
12 *Decrepitus* obmutescens.

VENUS. Uti ignem concipimus metaphorice.

1 *Foetus* Fovilla, vix calor.
2 *Infans* Scintilla.
3 *Puer* fumat, sed stimulum veneris non dum sentit.
4 *Adolescens* incandescit, accenditur & circumspicit, sed pudet: *Cæco carpitur igni.* VIRG.
5 *Juvenis* excandescit, flammam concipit.
6 *Adultus* Flammat & sponsalia meditatur.
7 *Heros* ardet nuptiis.
8 *Maturatus.* Focus urit, prolem exoptat.
9 *Remissus* conflagrans; natos educat.

10 *Ve-*

10 *Veteranus* Pruna; Familiam promovet.
11 *Senex* Nepotibus delectatur.
12 *Decrepitus* Cineres.

DIÆTA & morbi in diverso stadio vitæ diversi, sed in his mihi otium fecit D: *Orquist*, in dissertatione de *Diæta per scalam ætatis.*

§. IV.

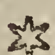
Hisce itaque stadiis humanis, a se invicem distantibus, jam percursis animoque perlustratis, & visa diversitate longe maxima, quæ miris modis inter foetum & Decrepitum adeo elucet, ut, quantumvis numero eandem efficiant personam, vix ac ne vix quidem pro una eademque agnosci queant; quod ex adjecta Scala ætatum summatim complectar in adposita *Tabula* *);

Superest ut brevi summatimque facta conclusione, annorum Juveniiium & Senectutis inter se comparationem instituamus, quorum illos adpellabimus *annos ante viratum adultum*, hos vero *annos post viratum maturatum* nominabimus. Quod quidem ut eo melius fiat, Hominis consideratio duplex erit, una *formæ* atque structuræ corporis, altera *mentis* animique indolis.

Juventuti	CORPUS *Senectuti.*
Corpus farctum, flexile, erectum.	Macre, rigidum, curvum.
Cutis lævis, plana, nitida,	Rugosa, præsertim circa Frontem, opaca.
Artus firmi,	Tremuli.
Pili colorati, comosi,	Cani; calvities.
Genæ floridæ,	Pallidæ.
Vires robustæ, agiles,	Lassæ, diminutæ, rigidæ.
Appetitus vorax,	Vix ullus.
Somnus copiosus, profundus.	Pervigilæ.
Dentes demersi, robusti,	Rari, elevati, & alte positi.

Sen-

Senſus vivaces.	Hebetes.
Oculi pleni, radiantes.	Plani; Presbyteria.
Humores mites, pingves.	Acres.
Vaſa numeroſa, parva.	Pauca, dilatata.
Cor majus, Vaſis validius.	Proportione minus debilius.
Pulſus citatus.	Tardus,
Calor maximus.	Minor.
Cerebrum molle, ſomno. lentum.	Siccum, vigil.
Cranium ſuturis diſtinctum.	Conſolidatum ſuturis diploë.
Glandulæ (Thymus, Parotis, Sublingvales Atrabiliariæ.)	
Teſticuli Renes.	Majores, omnes extenuatæ.
Cartilagines tendinesque tenaces, molles.	Indurati in os.
Pingvedo. copioſior a vaſis lacteis copioſioribus.	Macies a conſolidatis.
Carnes teneræ, molles.	Duræ, tenaces, tendinoſæ.

Juveni	*Seni*
Pudor & timiditas.	Obdureſcentia animi.
Miſericordia & benignitas.	Occaluit.
Liberalitas.	Avaritia.
Pietas.	Obduratio ob converſationem.
Sinceritas, animus apertus.	Animus tectus cautusque.
Levitas & mobilitas.	Gravitas & conſtantia.
Facilitas.	Moroſitas.
Lætitia & audacia.	Melancholia & deſperatio.
Æmulatio laudabilis.	Invidia maligna.
Philanthropia in alios.	Sibi ſapere.

Præſentibus rebus favere.	Ante acta potiora habere.
Magna appetere.	Neceſſaria curare.
Bene ſperare.	Diffidere.
Valde velle.	Moderatio & hæſitatio.

Veral. Sylv.

Heu! quantum mutatus ab illo.

S. D. G.

SCALA AETATUM.

	1. *Calore.*	2. *Robore.*	3 *Motu.*	4 *Appetitu.*	5 *Affectu.*	6 *Animo.*	7. *Scientiis.*	8. *Functione.*	9. *Sermone.*	10. *Vener*
FOETUS.	Sudans.	Gelatinoſus.	Jacens.	Inſenſibilis.	Lacrymans.	Innocens.	Stupidus.	Dormiens.	Ejulans.	Favilla.
2. INFANS 7.	Roridus.	Pulpoſus.	Labans.	Lactens.	Ridens.	Mutabilis.	Abecdarius.	Oſcitans.	Balbutiens.	Scintillans.
7. PUER. 14	Tepens.	Flexilis.	Currens.	Jocoſus.	Ludens.	Timidus.	Verbalis.	Evigilans.	Garrulus.	Fumans.
14. ADOLESCENS 21.	Tranſpirans.	Alacris.	Agilis.	Petulcus.	Jocans.	Profuſus.	Philoglottus.	Exſurgens.	Memor.	Incandeſc
21. JUVENIS. 28.	Calens.	Elaſticus.	Vigoroſus.	Helluo.	Hilaris.	Liberalis.	Scientificus.	Inceptans.	Ratiocinans.	Excandeſc
28. ADULTUS. 35.	Fervens.	Nervoſus.	Athleticus.	Aſotus.	Audax.	Animoſus.	Philautus.	Operans.	Judicans.	Flammans
35. HEROS. 42.	Temperatus.	Robuſtus.	Pancratius.	Illectus.	Tranquillus.	Comis.	Judicioſus.	Laborans.	Orator.	Ardens.
42. MATURUS. 49.	Deferveſcens.	Solidus.	Tenax.	Frugalis.	Placidus.	Moderatus.	Prudens.	Deſudans.	Diſſertor.	Urens.
49. REMISSUS. 56.	Refrigeratus.	Firmus.	Lentus.	Diæteticus.	Sedatus.	Frugalis.	Circumſpectus.	Langvens.	Declamator.	Conflagra
56. VETERANUS 63.	Algeſcens.	Rigens.	Tardus.	Sobrius.	Severus.	Cautus.	Immemor.	Delaſſatus.	Scriptor.	Pruna.
63. SENEX. 70.	Frigidus.	Durus.	Tituban	Abſtemius.	Triſtis.	Avarus.	Oblivioſus.	Cadens.	Conticeſcens.	Carbo.
70. DECREPITUS.	Gelidus.	Fragilis.	Succumbens.	Jejunans.	Suſpirans.	Incurius.	Taciturnus.	Diſcedens.	Obmuteſcens.	Cineres.